مىللەتنىڭ گۈللىنىشى ئۈچۈن ـ قەھرىمانلار، قۇربانلار شەجەرىسى

جامائەت خەۋپسىزلىكى سېپىدىكى قەھرىمان لى لياڭ

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، فۇجوۋ، 8 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى تېلېگراممىسى (مۇخبىر چېن خۇڭچى) 170 نەچچە يىل ئىلگىرى، مىللىي قەھرىمان لىن زېشۇ ئىلغا سۈرگۈن قىلىنىش سەپىردە، «دۆلەتكە پايدىلىق بولسىلا، مەن ھايات ـ ماماتقا پەرۋا قىلمايمەن. ئەجەبا ئاپەت بولسا ئۆزىمزنى قاچۇرۇپ، ئامەت بولسا قارشى ئالامدۇق» دېگەن مەشھۇر سۆزنى قالدۇرۇپ، سانسىزلىغان ئەۋلادلارنى دۆلەتكە تۆھپە قوشۇشقا رىغبەتلەندۈرگەندى.

بىر ئەسىردىن كېيىن، لىن زېشۇنىڭ 5 ـ ئەۋلاد نەۋرىلىرىدىن بىرى ئۆز ھاياتى ئارقىلىق ئەجدادىنىڭ بۇ سۆزىنى ئەمەلىيەتتە كۆرسىتىپ، پارتىيە ۋە دۆلەت ئۈچۈن مەخپىيەتلىكنى ساقلىغان. ئۇنىڭ ئىسمى لى لياڭ (ئەسلىي ئىسمى لىن زېڭتۇك).

لىن زېڭتۇك، تەخەللۇسى تۇڭفۇ، ئەسلىي يۇرتى فۇجيەن مىنخوۋ، 1918 ـ يىلى بېيجىڭدا تۇغۇلغان. 1931 ـ يىلى 18 ـ سېنتەبىر ۋەقەسى يۈزبەرگەندىن كېيىن، زور بىر تۇركۇم شەرقىي شىمال مۇساپىرلىرى تەيەنجىنگە قېچىپ كەلگەن، ئۆسۈمۈر لىن زېڭتۇك كۆچلۈك ۋەتەنپەرۋەرلىك روھى ۋە مىللىي ئاڭ بىلەن ھەر ۋاقىت قولغا ئېلىنىش خەۋپىگە قارىماي، ساۋاقداشلىرى بىلەن كوچىغا چىقىپ ناماىيش قىلىپ، ياپون باسقۇنچىلىرىغا قارشى تۇرۇشنى تەشۋىق قىلغان. 16 ياشقا كىرگەندە، ئۇ بېيجىڭ داشۆسنىڭ غەرب تىلى شىسغا ئىمتىھان بېرىپ كىرىپ، ئەنگلىيە تىل ـ ئەدەبىياتى ئۇگەنگەن ھەمدە گېرمان تىلى، فرانسۇز تىلىنى ئۆزلۈكىدىن ئۇگەنگەن.

1938 ـ يىلى ئوقۇش پۈتكۈزگەندىن كېيىن، لىن زېڭتۇك گېرمانىيە ئاخبارات ئاگېنتلىقى، تەيەنجىن ئامېرىكا ئاخبارات باشقارمىسىدا خىزمەت قىلغان. 1945 ـ يىلى بېيجىڭدا جۇڭگو كومۇنىستىك پارتىيەسىنىڭ شىمالىي جۇڭگو شەھەر خىزمىتى بۆلۈمىگە قاتناشقان. 1947 ـ يىلى، لىن زېڭتۇك جۇڭگو كومۇنىستىك پارتىيەسىگە كىرگەن ھەم ئىسمىنى لى لياڭغا ئۆزگەرتكەن. ئۇ پارتىيەنىڭ يەر ئاستى خىزمەتچى خادىمى بولۇش سۈپىتى بىلەن، ئاشكارا كەسپىنى نقاب قىلىپ، دۇشمەن لاگېرىدا نۇرغۇن ئاخبارات توپلىغان ھەم بىرنەچچە قېتىم پارتىيەنىڭ يەر ئاستى تەشكىلاتىنى قوغداپ خەتەردىن قۇتقۇزغان.

يېڭى جۇڭگو قۇرۇلغاندىن كېيىن، لى لياڭ تەيەنجىن شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسىگە يۆتكىلىپ، رازۋېدكا گۇرۇپپىسىنىڭ گۇرۇپپا باشلىقى، مۇئاۋىن بۆلۈم باشلىقى بولغان. 1950 ـ يىلى دۆلەت بايرىمىنىڭ ئالدىنقى كۈنلىرى، بېيجىڭدا يوشۇرۇنۇپ يۈرگەن دۇشمەن ئىشپىيونلىرى دۆلەت بايرىمى كۈنى چۈشتىن بۇرۇن سائەت 10دا جۇڭگو ۋە چەت ئەللىنى زىلزىلىگە كەلتۈرىدىغان پارتىيە ۋە دۆلەت رەھبەرلىرىگە زىيانكەشلىك قىلىش زور ۋەقەسى تۇغدۇرۇش سۈيقەستىدە بولغان. خەتەرلىك پەيتتە، لى لياڭ ۋاقتىدا ئاخباراتقا ئېرىشىپ، بۇ چوڭ دېلونى پاش قىلىپ، يېڭى جۇڭگو رەھبەرلىرىنىڭ بىخەتەرلىكىنى قوغدىغان.

لى لياڭنىڭ سۈرىتى.
□ شىنخۇا ئاگېنتلىقى لىقى تارقاتقان

شۇنىڭدىن كېيىن، لى لياڭ يەنە كۆپ قېتىم دۇشمەن ئىشپىيونلىرىنىڭ ئاغدۇرمىچىلىق دېلولىرىنى پاش قىلىشقا قاتناشقان. 1965 ـ يىلى، ئۇ ئالاھىدە بۇرچنى زىممىسىگە ئېلىپ، ھەر ۋاقىت خىزمەت ئۈستىدە قۇربان بولۇش ئىرادىسى بىلەن، باشقا دۆلەتلەردە مۇھىم ۋەزىپە ئىجرا قىلغان، 1968 ـ يىلى ۋەزىپىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك تاماملاپ ۋەتەنگە قايتقان.

ئويلىمىغان يەردىن بۇ ۋاقىت دەل «مەدەنىيەت زور ئىنقلابى» مەزگىلى بولۇپ، ئەمدىلا ۋەتەنگە قايتىپ كەلگەن لى لياڭ «دۇشمەن بىلەن تىل بىرىكتۈرۈش»، «ئاخبارات سېتىش» قاتارلىق جىنايەتلەر بىلەن قولغا ئېلىنىپ ناھەق جازالانغان. تۇرمىگە كىرگەن مەزگىلدە، ئۇ باشتىن ـ ئاخىر كومپارتىيە ئەزالىرىنىڭ پەزىلىتىنى ساقلاپ، كۆپ قېتىم يۇقىرىغا خەت يېزىپ، ھەققەت ئۈچۈن كۈرەش قىلىدىغانلىقىنى، دۆلەتنىڭ مەخپىيەتلىكىنى چىڭ ساقلايدىغانلىقىنى، ھەرگىز تىز پۈكمەيدىغانلىقىنى بىلدۈرگەن. 349 كۈنلۈك قارشىلىق كۆرسىتىشتىن كېيىن، 1969 ـ يىلى 7 ـ ئاينىڭ 18 ـ كۈنى لى لياڭ زىيانكەشلىككە ئۇچراپ ئۆلۈپ كەتكەن، شۇ يىلى ئۇ 51 ياشتا ئىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ قەيسەرلىكى بىلەن لىن زېشۇنىڭ «دۆلەتكە پايدىلىق بولسىلا، مەن ھايات ـ ماماتقا پەرۋا قىلمايمەن. ئەجەبا ئاپەت بولسا ئۆزىمزنى قاچۇرۇپ، ئامەت بولسا قارشى ئالامدۇق» دېگەن قەھرىمانلىق جاسارىتىنى نامايان قىلغان.

1977 ـ يىلى 12 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنى لى لياڭنىڭ ناھەق دېلوسى ئۆزۈل ـ كېسىل ئاقلىنىپ، نامى ئەسلىگە كەلتۈرۈلۈپ، ئىنقلابىي قۇربان، دەپ تولۇقلاپ ئېتىراپ قىلىنغان. 1978 ـ يىلى 7 ـ ئاينىڭ 18 ـ كۈنى، جامائەت خەۋپسىزلىكى مىنىسترلىقى ئۇقتۇرۇش چىقىرىپ، پۈتۈن مەملىكەتتىكى جامائەت خەۋپسىزلىكى كادىر ـ ساقچىلىرىنى «جامائەت خەۋپسىزلىكى سېپىدىكى قەھرىمان لى لياڭ» نىڭ خالىس، قورقماس، ئۆلسىمۇ تىز پۈكمەيدىغان، دۆلەتنىڭ مەخپىيەتلىكىنى قەتئىي قوغدايدىغان قەھرىمانە ھەرىكىتىنى ئۆگىنىشكە چاقىردى. 1979 ـ يىلى ئامما نەشرىياتى «يالقۇن ئېچىدىكى ساپ ئالتۇن» ناملىق كىتابنى نەشر قىلىپ ئۇنى خاتىرىلىدى.

ئىنقلابىي قۇربانلىنىڭ ئەسلىي يۇرتى فۇجيەن ئۇلكىسى مىنخوۋ ناھيەسىنىڭ ئادەمىيەت تارىخى چوڭقۇر، تېخىمۇ مۇھىمى قىزىل مۇنبەت تۇپراق بولۇپ، داڭلىق كىشىلەر، قەھرىمان ـ قۇربانلار كۆپ چىققان جاي. يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، مىنخوۋ ناھيەسى خاتىرە سارىيى، ئىنقلابىي قۇربانلار قەبرىستانلىقى، ئىنقلابىي قۇربانلار خاتىرە مۇنارى قۇرۇش قاتارلىق شەكىللەر ئارقىلىق ئىنقلابىي قۇربانلارنى ياد ئېتىپ، ئەۋلادلارنى رىغبەتلەندۈرۈپ، كەڭ خەلق ئامىمىسى، بولۇپمۇ ياشلار، ئۆسۈمۈرلەرگە ۋەتەنپەرۋەرلىك تەربىيەسى ۋە ئىنقلابىي ئەنئەنە تەربىيەسى بەردى.

لى تيەنيوۋ: باتۇر، ئۇرۇشقا ماھىر، بىر ئۆمۈر ھەربىي بولۇپ يېڭى جۇڭگو قۇرۇشقا ئاساس سالغان شاڭجياڭ

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، نەننىڭ، 8 ـ ئاينىڭ 18 ـ كۈنى تېلېگراممىسى (مۇخبىر خۇاڭ ياۋتېڭ) «جۇدۇن ئىچىدىن مېڭىپ كەلدى بىر يىگىت، كۆرۈپ ۋەتەن زېمىنىنىڭ پارچىلانغانلىقىنى، يۈرىكى ئوتتا كۆيگەندەك كەتتى قاتتىق ئازابلىنىپ، ئايرىلىپ يۈرتتىن دۆلەتنى، خەلقنى قۇتقۇزۇش يولىغا كەتتى ئاتلىنىپ...» گۇاڭشىنىڭ گۈيلىن شەھىردە ئۆتكۈزۈلگەن جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 70 يىللىقىنى تەبرىكلەش ئەدەبىيات ـ سەنئەت ئويۇندا، ئارتىسلار يەرلىكنىڭ ئەنئەنىۋى چىڭچاڭ سەنئىتى «ۋېنچاڭ»دىن پايدىلىنىپ «جياڭجۇنفۇ»نى ئېيتىپ بىر جياڭجۇننى خاتىرىلىدى، ئۇ دەل يېڭى جۇڭگو قۇرۇشقا ئاساس سالغان شاڭجياڭ لى تيەنيوۋ.

لى تيەنيوۋنىڭ سۈرىتى.
□ شىنخۇا ئاگېنتلىقى لىقى تارقاتقان

لى تيەنيوۋ، گۇاڭشى لىنگۈيدىن، 1914 ـ يىلى لىنگۈينىڭ لېۋتاڭ بازىرىدا بىر نامرات دېھقان ئائىلىسىدە تۇغۇلغان. 1928 ـ يىلى، 14 ياشلىق لى تيەنيوۋ گۇاڭشىلىق مەشھۇر جياڭجۇن لى مىڭرۇينىڭ قول ئاستىدا ئەسكەر بولغان. 1929 ـ يىلى 9 ـ ئايدا لى مىڭرۇي قوشۇن باشلاپ جياڭ جيېشىغا قارشى تۇرۇپ مەغلۇپ بولغان، جاڭ يۈنىينىڭ يوشۇرۇن ئالاقلىششى بىلەن، لى تيەنيوۋ شۇ يىلى 10 ـ ئايدا جۇڭگو كومۇنىستىك پارتىيەسىگە كىرگەن. 12 ـ ئايدا، لى تيەنيوۋ بەيسې قوزغىلىڭغا قاتنىشىپ، ئىلگىرى ـ كېيىن جۇڭگو ئىشچى ـ دېھقانلار قىزىل ئارمىيەسى 7 ـ جۇنىدە پەيجاڭ، لېنجاڭ بولۇپ، يوڭجياڭ سوۋېت رايونىنى ئېچىش ۋە قوغداش كۈرىشىگە قاتناشقان.

1931 ـ يىلى، لى تيەنيوۋ قىسمىغا ئەگىشىپ گۇاڭشى ـ گۈيجوۋ ـ خۇنەن ـ گۇاڭدۇڭ ـ جياڭشى چېگرا رايوندا ئايلىنىپ يۈرۈپ جەڭ قىلغان، كۆپ قېتىم خەتەرلىك پەيتتە پۈتۈن لېننى باشلاپ ئاتاكىغا ئۆتۈپ، جۇن ئىشتابى باشلىقلىرى ۋە رەھبەرلىك ئورگىنىنىڭ بىخەتەر چېكىنىشىنى قوغداپ، «كىچىك يولۇاس لېنجاڭ» دەپ ئاتالغان. 1932 ـ يىلى 2 ـ ئايدا، «سول»چىل خاتالىق تۈپەيلىدىن قىزىل ئارمىيە گەنجوۋغا ھۇجۇم قىلغان. جەڭدە لى تيەنيوۋ پىدائىيلار ئەترىتىنى باشلاپ باشلامچىلىق بىلەن شەھەر سېپىلىگە چىققاندا ئارقا ـ ئارقىدىن ئۇچ پاي ئوق تېگىپ ئېغىر يارىلانغان.

1933 ـ يىلى 8 ـ ئايدا، قىزىل 3 ـ جۇنتۇەن 5 ـ شى 13 ـ تۇەنىنىڭ تۇەنجاڭى بولغان لى تيەنيوۋ بۇ تۇەنگە قوماندانلىق قىلىپ گومىنداڭ 19 ـ ئارمىيەسىنىڭ 62 ـ شى 366 ـ تۇەنىنى تولۇق يوقاتقان، قىزىل ئارمىيە تۇنجى قېتىم ھەرىكەتچان ئۇرۇشتا بىر تۇەن ئەسكىرىي كۈچ بىلەن دۇشمەننىڭ بىر تۇەنىنى يوقاتقان. لى تيەنيوۋ 3 ـ دەرىجىلىك قىزىل يۇلتۇز مېدالىغا ئېرىشكەن، ئۇ باشچىلىقىدىكى تۇەن «قەھرىمان نەمۇنىچى تۇەن» لەۋھەسىگە ئېرىشكەن.

1934 ـ يىلى 1 ـ ئايدا، ئەمدىلا 20 ياشقا كىرگەن لى تيەنيوۋ قىزىل 5 ـ شىنىڭ شىجاڭلىقىغا ئۆستۈرۈلگەن، شۇ يىلى 4 ـ ئايدا، 5 ـ قېتىملىق «قورشاپ يوقتىش»قا قارشى جەڭدە، ئايروپىلان، زەمبىرەكلەر ماسلاشقان، ئادەم سانى ئۆزىدىن نەچچە ھەسسە كۆپ دۇشمەن ئالدىدا، لى تيەنيوۋ يارىلانغان ئەھۋالدىمۇ قوشۇنغا قوماندانلىق قىلىپ چېكىنىش بۇيرۇقىنى تاپشۇرۇۋالغۇچە بازىنى ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز چېكىپ ساقلىغان. شۇ يىلى 11 ـ ئاينىڭ ئاخىرىدا ئۇزۇن سەپەر يولدا، دۇشمەننىڭ 4 ـ قامال لىنىيەسىنى بۆسۈپ ئۆتۈشتىكى شياڭجياڭ جېڭىدە، لى تيەنيوۋ بۇيرۇققا بىنائەن ئىككى تۇەننى باشلاپ گۇاڭشى گۇەنياڭنىڭ شىنشۇدە گومىنداڭ ئارمىيەسىنىڭ ئىككى شىسغا توسۇپ زەربە بېرىپ، مەركىزىي زۇڭدۇيىنىڭ ئوق قانىتىنىڭ بىخەتەرلىكىگە كاپالەتلىك قىلغان. دۇشمەن بىلەن ئۆز ئوتتۇرىسىدا ئەسكىرىي كۈچ جەھەتتە زور پەرق بولغان ئەھۋالدا، لى تيەنيوۋ قىسمىنى باشلاپ مەركىزىي زۇڭدۇي شياڭجياڭ دەرياسىدىن ئۆتۈپ بولغۇچە جاپاغا چىداپ جەڭ قىلغان.

پۈتۈن مەملىكەتتە ياپون باسقۇنچىلىرىغا قارشى ئۇرۇش پارتلىغاندىن كېيىن، لى تيەنيوۋ 8 ـ ئارمىيە 115 ـ شى 343 ـ لۇ 686 ـ تۇەننىڭ تۇەنجاڭى بولغان. 1937 ـ يىلى 9 ـ ئايدا، لى تيەنيوۋ پېگشىگۈەن جېڭىگە قاتنىشىپ، قىسمىنى باشلاپ ئاساسىي ھۇجۇم ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئېلىپ، ياپون ئارمىيەسىنىڭ سەرخىل قوشۇنىنى ئېغىر چىقمىغا ئۇچراتقان ھەم ئەھۋالغا قاراپ جەڭ مەيدانىدىكى ئېگىز نۇقتا بولغان لاۋيې بۇتخانىسىنى تارتۋالغان، بۇ جەڭ غەلبىسىنى قولغا كەلتۈرۈشتە ئاچقۇچلۇق رول ئوينىغان. شۇ يىلى 10 ـ ئايدا، لى تيەنيوۋ يەنە قەسمنى باشلاپ گۇاڭياڭ يوشۇرۇنۇپ زەربە بېرىش جېڭىگە قاتنىشىپ، ياپون ئارمىيەسىنىڭ 1000دىن ئارتۇق ئادەمنى يوقاتقان. كېيىن 343 ـ لۇنىڭ مۇئاۋىن لۇجاڭى، مۇۋاققەت لۇجاڭى بولۇپ، لۇلياڭشەن تاغلىق رايوندا ئايلىنىپ يۈرۈپ جەڭ قىلغان، ژۇچېڭدىكى جىنگوۋ جېڭىگە قوماندانلىق قىلغان، غەربىي جەنۇبىي سەنشى ياپون باسقۇنچىلىرىغا قارشى تايانچ بازىسىنى ئېچىشقا قاتناشقان.

ئازادلىق ئۇرۇشى مەزگىلىدە، لى تيەنيوۋ بېيمەن ھەربىي رايوننىڭ سەنمۇجاڭى، سۇڭجياڭ ھەربىي رايوننىڭ سلىڭيۇەنى، شەرقىي شىمال دېموكراتىك بىرلەشمە ئارمىيەسى 1 ـ زۇڭدۇيىنىڭ سلىڭيۇەنى، شەرقىي شىمال دالا ئۇرۇش ئارمىيەسى 38 ـ جۇننىڭ جۇنجاڭى، 4 ـ دالا ئۇرۇش ئارمىيەسى 13 ـ بىڭتۇەننىڭ 1 ـ مۇئاۋىن سلىڭيۇەنى بولغان، ئىلگىرى قىسمىغا قوماندانلىق قىلىپ سۇڭخۇاجياڭ دەرياسىنىڭ جەنۇبىغا ئۇچ قېتىم يۈرۈش قىلىش ھەم شەرقىي شىمالدىكى 1947 ـ يىلدىكى يازلىق، كۈزلۈك، قىشلىق ھۇجۇمغا ۋە لياۋشېن، پېگجىن قاتارلىق جەڭلەرگە قاتناشقان. تەيەنجىننى ئازاد قىلىش جېڭىدە، غەربتىن ھۇجۇم قىلىش قىسمىلىرىغا قوماندانلىق قىلىپ ئالدى بىلەن جىنتاڭچياۋنى ئىشغال قىلىپ، گومىنداڭنىڭ تەيەنجىن جىڭبېي سىلىڭى چېن چاڭجېينى تىرىك تۇتقان.

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى قۇرۇلغاندىن كېيىن، لى تيەنيوۋ گۇاڭشى ھەربىي رايوننىڭ مۇئاۋىن سلىڭيۇەنى، سلىڭيۇەنى، گۇاڭجوۋ ھەربىي رايوننىڭ 1 ـ مۇئاۋىن سلىڭيۇەنى، مۇۋاققەت سلىڭيۇەنى، خەلق ئازادلىق ئارمىيەسىنىڭ مۇئاۋىن باش سەنمۇجاڭى، جۇڭگو كومۇنىستىك پارتىيەسى مەركىزىي ھەربىي كومىتېتىنىڭ ئەزاسى بولغان. ئىلگىرى گۇاڭشىدا گومىنداڭنىڭ قالدۇق قوراللىق كۈچلىرى ۋە باندىتلارنى تازىلاش جېڭىگە، ۋىيېتنامغا ياردەم بېرىپ ئامېرىكىغا قارشى تۇرۇش كۈرىشى ۋە خەلق ئازادلىق ئارمىيەسىنى مۇنتىزىملاشتۇرۇش، زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىغا قاتناشقان، رەھبەرلىك قىلغان. 1955 ـ يىلى شاڭجياڭلىق ھەربىي ئۇنۋانى بېرىلگەن. 1970 ـ يىلى 9 ـ ئايدا بېيجىڭدا كېسەل سەۋەبىدىن ۋاپات بولغان.

لى تيەنيوۋ باتۇر، ئۇرۇشقا ماھىر، بىر ئۆمۈر ھەربىي بولۇپ، مىللەتنىڭ مۇستەقىللىقى ۋە ئازادلىقى ئۈچۈن كۆرۈنەرلىك تۆھپە قوشقان. شىنشۇ توسۇپ زەربە بېرىش جېڭىنى ئەسلىگەندە، لى تيەنيوۋ مۇنداق يازغان: «مەيلى دۇشمەن قانداق ياۋۇز، كۈچلۈك بولسۇن، ئىنقلابنىڭ قوراللىق كۈچى ـــ جۇڭگو ئىشچى ـ دېھقانلار قىزىل ئارمىيەسىنى يوقىتالىشى مۇمكىن ئەمەس». مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ سابىق مۇئاۋىن رەئىسى جاڭ جېن ئۇنى تەرىپلەپ مۇنداق دېگەن: «بىر ئۆمۈر سادىق، ئىرادىلىك، باتۇر، ئۇرۇشقا ماھىر بولغان، ئارمىيەمىزنىڭ ئۇلگىسى».

جېڭ زېشىڭ: پۈتۈن سەممىي ساداقەتلىك ئىنقلاب ئۈچۈن

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، ۋۇخەن، 8 ـ ئاينىڭ 19 ـ كۈنى تېلېگراممىسى (مۇخبىر لياڭ جيەنچياڭ) خۇبېي تۇڭشەندە، بىر نەپەر ئۇزۇن سەپەرگە قاتناشقان ھەمدە مەركىزىي كومىتېت قوغداش ئىدارىسىدە خىزمەت قىلغان سابىق قىزىل ئارمىيە رازۋېدكا خادىمىنىڭ ئىش ئىزلىرى كەڭ تارقالغان. ئۇنىڭ ئىسمى جېڭ زېشىڭ.

جېڭ زېشىڭنىڭ سۈرىتى.
□ شىنخۇا ئاگېنتلىقى لىقى تارقاتقان

جېڭ زېشىڭ، 1904 ـ يىلى تۇغۇلغان، يۈرتى تۇڭشەن ناھيەسىدە. 1929 ـ يىلى، جېڭ زېشىڭ جۇڭگو ئىشچى ـ دېھقانلار قىزىل ئارمىيەسىگە قاتنىشىپ، قىزىل ئارمىيەنىڭ رازۋېدكا خادىمى بولغان. 1930 ـ يىلى 6 ـ ئايدا، جۇڭگو كومۇنىستىك پارتىيەسىگە ئەزا بولغان.

بۇيۇك ئىنقلاب مەزگىلىدە، جېڭ زېشىڭ يېچياڭگېن، دېڭ خۇڭ بىلەن بىرلىكتە دېھقانلار قوزغىلىڭىغا قاتناشقان. جېڭ زېشىڭ ئۇزاق مەزگىل رازۋېدكا، قوغداش خىزمىتى بىلەن شۇغۇللانغان، يۈزلىگەن ئۇرۇشلارنى بېشىدىن كەچۈرگەن، زېرەك، باتۇر، قەتئىي بولۇپ، قوماندانلىق قىلىشتا جانلىق، كەسكىن بولغان. 1934 ـ يىلى 10 ـ ئايدا، جېڭ زېشىڭ 25 مىڭ چاقىرىملىق ئۇزۇن سەپەرگە قاتنىشىپ، مەركىزىي قوغداش ئىدارىسى قوغداش بۆلۈمىنىڭ بۆلۈم باشلىقى بولغان.

1936 ـ يىلى 5 ـ ئايدا، پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى قىزىل 2 ـ، 4 ـ يۆنىلىش ئارمىيەسىنىڭ شىمالغا يۈرۈش قىلىشنى قارشى ئېلىش ئۈچۈن، شەنشى ـ گەنسۇ ـ نىڭشيا سوۋېت رايونىنى قۇرغان، شۇنىڭ بىلەن بىللە، شەنشى ـ گەنسۇ ـ نىڭشيا ئۆلكىسى قۇرۇشنى قارار قىلغان ھەمدە شەنشى ـ گەنسۇ ـ نىڭشيا ئۆلكىلىك پارتكوم ۋە شەنشى ـ گەنسۇ ـ نىڭشيا ئۆلكىلىك سوۋېت ھۆكۈمىتىنى قۇرغان، جېڭ زېشىڭ شەنشى ـ گەنسۇ ـ نىڭشيا ئۆلكىلىك قوغداش ئىدارىسىنىڭ باشلىقى بولغان. 1938 ـ يىلى، جېڭ زېشىڭ لۇڭدۇڭ شۆبە ھەربىي رايوننىڭ مۇئاۋىن سىلىڭيۇەنى، قوشۇمچە ۋالىي مەھكىمىسى قوغداش بۆلۈمىنىڭ بۆلۈم باشلىقى بولغان، 1939 ـ يىلى شەنشى ـ گەنسۇ ـ نىڭشيا چېگرا رايونى ئامانلىق ساقلاش ئەترىتى رازۋېدكا ئەترىتىنىڭ ئەترەت باشلىقى بولغان، 1941 ـ يىلى شەنشى ـ گەنسۇ ـ نىڭشيا چېگرا رايونى ساقچى ئىشلىرى مەكتىپىنىڭ مەكتەپ مۇدىرى بولغان، 1943 ـ يىلى ئۈچ تەرەپلىك ئامانلىق ساقلاش شۆبە باشقارمىسىنىڭ باشقارما باشلىقى بولغان.

1949 ـ يىلى 3 ـ ئايدا، جېڭ زېشىڭ لياۋدۇڭدىكى باندىت تازىلاشتا تۆھپە كۆرسەتكەنلىكى ئۈچۈن، جۇڭگو كومۇنىستىك پارتىيەسى جيۇجياڭ رايوننىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى، قوشۇمچە جامائەت خەۋپسىزلىكى باشقارمىسىنىڭ باشقارما باشلىقى بولغان. 1950 ـ يىلى، جېڭ زېشىڭ جياڭشى ئۆلكىلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى نازارىتىنىڭ مۇئاۋىن نازىرى بولغان، شۇ يىلى قىشتا، جېڭجوۋ تۆمۈرىيول ئىدارىسى جامائەت خەۋپسىزلىكى باشقارمىسىنىڭ باشقارما باشلىقى بولغان، 1953 ـ يىلى سەنشى ئۆلكىلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى نازارىتىنىڭ 1 ـ مۇئاۋىن نازىرى بولغان، 1957 ـ يىلى جۇڭگو كومۇنىستىك پارتىيەسى سەنشى ئۆلكىلىك پارتكوم پارتىيە مەكتىپىدە ئۈچ يىل ئوقۇغان، ئاندىن، سەنشى ئۆلكىلىك سىياسىي كېڭەش دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزاسى، پارتكۇرۇپپىسىنىڭ ئەزاسى، سىياسىي كېڭەشنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى بولغان.

1967 ـ يىلى، جېڭ زېشىڭ قىزىلئۆتكەچ راكىغا گىرىپتار بولۇپ، ئوپېراتسىيە قىلغاندىن كېيىن كېسەل ئەھۋالى ياخشىلانغان. 1970 ـ يىلى 11 ـ ئايدا، جېڭ زېشىڭنىڭ كېسەل ئەھۋالى ئېغىرلىشىپ، داۋالاش ئۇنۇم بەرمەي، تەييۋەن شەھىردە 66 يېشىدا ۋاپات بولغان.

قىزىل ئارمىيە رازۋېدكا خادىمىدىن يۇقىرى دەرىجىلىك كادىرغىچە، جېڭ زېشىڭ باشتىن ـ ئاخىر پۈتۈن سەممىي ساداقەتلىك بىلەن، ئىنقلاب ئىشلىرى ئۈچۈن ھارماي ـ تالماي تۆھپە قوشقان. بۇگۈنكى كۈندە، ئۇنىڭ ئىش ئىزلىرى يۈرتىدا كەڭ تارقىلىپ، تېخىمۇ كۆپ كىشىلەرنى پارتىيە ئىشلىرى ئۈچۈن توختىماي كۈرەش قىلىشقا رىغبەتلەندۈرمەكتە.

شىي جۆزەي:
خەلق ئەدلىيە تۈزۈمىگە ئاساس سالغۇچىلارنىڭ بىرى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، چاڭشا، 8 ـ ئاينىڭ 20 ـ كۈنى تېلېگراممىسى (مۇخبىر لىيۇ لياڭخېك) دەل 8 ـ ئاي بولغاچقا، خۇنەن ئۇلكىسى ئوتتەك قىزىپ كەتكەندىدى، ئوت ـ چۆپلەر قويۇق ئۆسكەندى. چاڭشا شەھىرىگە 100 نەچچە كىلومېتىر كېلىدىغان نىڭشياڭ شەھىرىنىڭ شاتيەن يېزىسى دۆيزى كەنتىدە، 200 يىلغا يېقىن تارىخقا ئىگە خىش ـ ياغاچ قۇرۇلمىلىق ھويلا ـ ئاران شەكلىدىكى دېھقانلار تۇرالغۇسى بار بولۇپ، يېشىل تاغ، سۈزۈك سۇلار ئارىسىدا كۆزگە ئالاھىدە چېلىقىپ تۇرىدۇ، بۇ يەر يولداش شىي جۆزەينىڭ ئەسلىي تۇرالغۇسى ئىدى.

شىي جۆزەينىڭ سۈرىتى.
□ شىنخۇا ئاگېنتلىقى لىقى تارقاتقان

«يەنئەندىكى بەش پېشقەدەم»نىڭ بىرى دەپ تەرىپلەنگەن يولداش شىي جۆزەي جۇڭگو كومۇنىستىك پارتىيەسىنىڭ پېشقەدەم بىر ئەۋلاد پىرولېتارىيات ئىنقلابچىسى، سىياسىيون، كۆزگە كۆرۈنگەن جەمئىيەت پائالىيەتچىسى، دۆلەتمىزنىڭ خەلق ئەدلىيە تۈزۈمىگە ئاساس سالغۇچىلارنىڭ بىرى.

شىي جۆزەينىڭ ئەسلىي ئىسمى شىي جۆجەي، تەخەللۇسى خۇەننەن، ئىلمىي نامى ۋېي جيەن، 1884 ـ يىلى 5 ـ ئايدا خۇنەن ئۇلكىسىنىڭ نىڭشياڭ ناھيەسى(ھازىرقى خۇنەن ئۇلكىسىنىڭ نىڭشياڭ شەھىرى)دە تۇغۇلغان. 1905 ـ يىلى چىڭ سۇلالىسىنىڭ ئاخىرقى دەۋرىدىكى شيۇسەيلىككە ئىمتىھان بېرىپ ئۆتكەن. 1919 ـ يىلى 4 ـ ماي ھەرىكىتىگە قاتناشقان، 1921 ـ يىلى شىنمىن ئىلمىي جەمئىيىتىگە كىرگەن، 1925 ـ يىلى جۇڭگو كومۇنىستىك پارتىيەسىگە كىرگەن.

بۇيۇك ئىنقلاب مەزگىلى ۋە بۇيۇك ئىنقلاب مەغلۇپ بولغاندىن كېيىنكى بىر مەزگىلدە، شىي جۆزەي خۇبېي، شاڭخەي، خۇنەن ـ خۇبېي غەربىي سوۋېت رايوندا، ئاساسلىقى پارتىيەنىڭ تەشۋىق ـ تەربىيە خىزمىتى بىلەن شۇغۇللانغان، ئىلگىرى ـ كېيىن بولۇپ «داجياڭ گېزىتى» «قىزىل بايراق گېزىتى» ۋە «ئىشچى ـ دېھقانلار گېزىتى»نىڭ مەسئۇل مۇھەررىرى بولغان.

1933 ـ يىلى 4 ـ ئايدا، شىي جۆزەي مەركىزىي سوۋېت رايونىغا بېرىپ خىزمەت قىلىپ، ئىلگىرى ـ كېيىن بولۇپ جۇڭخۇا سوۋېت جۇمھۇرىيىتى ۋاقىتلىق مەركىزىي ھۆكۈمىتىنىڭ باش كاتىپى، ئىچكى ئىشلار مىنىسترى قاتارلىق ۋەزىپىلەرنى ئۆتىگەن، جۇڭگونىڭ قىزىل ئىنقلابىي ھاكىمىيىتىنىڭ ئەڭ بۇرۇنقى «ئەمگەك قانۇنى» «يەر قانۇنى» «ئۆيلىنىش نىزامى» قاتارلىق بىر قاتار ئەمەر ـ پەرمان ۋە نىزاملىرىنى تەييارلاشقا رىياسەتچىلىك قىلغان ۋە قاتناشقان.

1934 ـ يىلى 10 ـ ئايدا، شىي جۆزەي ئۇزۇن سەپەرگە قاتناشقان. قىزىل ئارمىيە شىمالىي شەنشىگە يېتىپ كەلگەندىن كېيىن، جۇڭخۇا سوۋېت جۇمھۇرىيىتى ۋاقىتلىق مەركىزىي ھۆكۈمىتى غەربىي شىمال ئىش باشقارمىسىنىڭ ئىچكى ئىشلار مىنىسترى، قوشۇمچە باش كاتىپى بولغان، كېيىن يەنە ئەدلىيە مىنىسترى، قوشۇمچە شەنشى ـ گەنسۇ ـ نىڭشيا چېگرا رايونلۇق سوت مەھكىمىسىنىڭ مەھكىمە باشلىقى بولغان. «7 ـ ئىيۇل» ۋەقەسىدىن كېيىن، شىي جۆزەي لەنجوۋغا بېرىپ، پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ لەنجوۋدا تۇرۇشلۇق ئىش باشقارمىسىنىڭ ۋەكىلى بولغان. شۇ يىلى 9 ـ ئايدىن باشلاپ شەنشى ـ گەنسۇ ـ نىڭشيا چېگرا رايونلۇق ھۆكۈمەت يۇقىرى سوت مەھكىمىسىنىڭ مەھكىمە باشلىقى بولغان. 1939 ـ يىلى 2 ـ ئايدا جۇڭگو كومۇنىستىك پارتىيەسى مەركىزىي كومىتېتى پارتىيە مەكتىپىنىڭ مۇئاۋىن مەكتەپ مۇدىرى بولغان. 1941 ـ يىلى شەنشى ـ گەنسۇ ـ نىڭشيا چېگرا رايونلۇق سەنىيخۇينىڭ مۇئاۋىن يېجاڭى بولغان.

1948 ـ يىلى 8 ـ ئايدا، شىي جۆزەي شىمالىي جۇڭگو خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ ئەزاسى بولغان، 9 ـ ئايدا شىمالىي جۇڭگو خەلق ھۆكۈمىتى ئە